

Bij gebrek aan bevoegd en ervaren personeel belanden kinderen met gedragsproblematiek geregeld voor de bus op school.

Lerarentekort veroorzaakt algehele onrust in speciaal onderwijs

Het lerarentekort is het grootst in het (voortgezet) speciaal onderwijs, waar de leerlingen het meest kwetsbaar zijn. Onderwijsteams doen wat ze kunnen, maar alle ingrediënten voor chaos zijn daar. Het aantal leerlingen per klas is enorm toegenomen.'

6 JANUARI 2023 • TEKST TEKST KIM DE WEERT / BEELD NINO MAISSOURADZE

"Ik kan maar kort met je spreken, want ben wel drie dingen tegelijk aan het doen", begint adjunct-directeur Nanda van Hoek van het Berg en Bosch College gehaast, maar vriendelijk, het telefoongesprek. "Zo klinkt onderbezetting. We komen rond de 3 of 4 fte tekort." De school, gespecialiseerd in jongeren met een autisme spectrum stoornis (ass), is daarom naar het uitzendbureau gestapt. "Daarmee hebben we nu even geen tekorten meer, maar het is een noodgreep. Niks ten nadele van deze 'invliegers' – ik ben super blij dat ze er zijn – maar ze zijn er voor maar een paar maanden en het duurt veel langer voordat je met onze leerlingen kunt lezen en schrijven."

Ontploffen

Om het voor de invallers en de leerlingen zo goed mogelijk te laten verlopen, zet het Berg en Bosch College ze niet direct voor een klas. "De boel zou dan meteen ontploffen en een docent rent gillend weg." Invallers lopen eerst een paar dagen betaald mee. Zo zien ze hoe een voorspelbare les eruitziet en leren de klas een beetje kennen. Ze krijgen tijd om de leerling-plannen te lezen en voeren een gesprek met de orthopedagoog die de zorgbehoeftes van de leerlingen goed kent.

Dit artikel lees je gratis uit het Onderwijsblad van december 2022. Op de hoogte blijven van alles wat speelt in het onderwijs? Word lid van de AOb! En ontvang tien keer per jaar het Onderwijsblad.

CHECK ALLE VOORDELEN VAN HET LIDMAATSCHAP

"Door die voorbereiding kun je veel ellende voor zijn", aldus Van Hoek. "Ook kleine tips kunnen al enorm helpen. Zoals: praat wat langzamer en houd soms een pauze, want een leerling met ass kan bij veel taal dichtslaan. Weet ook dat het niet meteen goed zal gaan als je voor de klas staat en vraag dan hulp." Haar team staat volgens Van Hoek altijd klaar voor invallers en de leerlingen, zodat alles zo goed mogelijk blijft draaien. "Daar ben ik dankbaar voor en het is mooi als docenten zeggen 'Ik vang dit wel op of doe dat er wel even bij', maar je loopt daarmee wel het risico dat docenten over hun grenzen gaan."

'Vandaag zaten vijf klassen thuis'

Algehele onrust

Dat collega's over grenzen gaan, ziet Ellen Dalhuisen dagelijks. Ze is coach en docent Duits bij het Altra College Bleichrodt in Amsterdam voor voortgezet speciaal onderwijs (vso). "We hebben een enorm hoog ziekteverzuim omdat iedereen probeert de ballen hoog te houden. Vandaag zaten vijf klassen thuis."

Hoeveel fte de school tekort heeft, weet ze niet precies, dat wisselt. Maar elke ochtend krijgen alle docenten een dagrooster waarop staat waar ze moeten invallen tijdens hun tussenuur. "Je kent de namen van die leerlingen niet, weet niet waar ze zijn gebleven met de lesstof, ze werken op verschillende niveaus en je hebt geen tijd om iets voor te bereiden. Allemaal ingrediënten voor chaos, zeker bij onze doelgroep, cluster 4. Vaak ga je dan maar een film kijken om de rust de behouden."

'Dit jaar is het rooster al drie keer veranderd'

De school heeft vorig jaar gebruikgemaakt van Lukida, een organisatie die vakdocenten levert die creatieve vakken geven in de tussenuren. Dalhuisen: "Dus als je zoekt naar hoe je de continuïteit toch enigszins kunt waarborgen, dan helpt dat een klein beetje. Maar eerlijk gezegd lukt het eigenlijk niet om de continuïteit te waarborgen. Leerlingen krijgen te weinig goede lessen en er is algehele onrust. Dit jaar is het rooster al drie keer veranderd om de tekorten-puzzel zo goed mogelijk te leggen, wat natuurlijk voor veel onrust zorgt bij leerlingen voor wie een vaste structuur juist zo belangrijk is. We hebben ook geen mensen om nieuwe collega's goed genoeg te begeleiden. De druk is heel hoog. Ik heb al veel docenten na een week zien vertrekken."

Verwarring

Ook bij Susanne van der Weel wordt er veel van het schoolteam gevraagd. Zij is schoolcoach en geeft les op het Reijerwaard College in Rotterdam (vmbo-tl) met vooral ass-problematiek, onderdeel van organisatie Yullius. "We hebben maar vijf klassen, en van een examenklas is de kern-mentor weggevallen die hen vrijwel alle lessen geeft in een vast lokaal. Dus dat is een behoorlijk tekort. Doordat er gelukkig twee examenklassen zijn bij ons op school, konden we een ingewikkelde legpuzzel maken."

(het artikel gaat verder onder de illustratie)

Op het Reijerwaard kunnen leerlingen een tweejarig examen traject volgen. "Dat is redelijk uniek. Hierdoor volgen bijvoorbeeld niet alle leerlingen het vak aardrijkskunde, waardoor we de twee examenklassen kunnen samenvoegen. Dit kan niet bij alle vakken, want soms is de klas dan te groot. Ook kijken we of de betreffende leerlingen het samenvoegen aankunnen. Waar het samenvoegen niet kan, staat de intern begeleider extra uren voor de klas of een collega die een tussenuur heeft vanwege bijvoorbeeld gym. Zo proberen we het met elkaar op te vangen. Het is veel gevraagd van zowel docenten als leerlingen. Door het vele schakelen, wat juist met leerlingen met ass lastig is, merk je wel verwarring bij hen."

Medische handelingen

Ellen Heerink, teamleider en leerkracht bij mytyschool de Kleine Prins in Utrecht, legt ook elke dag een puzzel om te zorgen voor zoveel mogelijk continuïteit. "We hebben in theorie alle klassen bemand, maar door ziekte en corona vallen er dagelijks veel mensen uit. Mijn afdeling heeft leerlingen met een ernstige meervoudige beperking waardoor het noodzakelijk is om altijd met z'n tweeën voor de klas te staan: een leerkracht en onderwijsassistent die de medische handelingen doet."

'Het komt er vaak op neer dat onderwijsassistenten de leerkracht bij ziekte vervangen'

Een vast gezicht en medische kennis is noodzakelijk bij de doelgroep van de Kleine Prins en daarom is invallen niet mogelijk. Heerink: "We hebben gelukkig extra onderwijsassistenten rondlopen en het komt er vaak op neer dat zij de leerkracht bij ziekte vervangen, samen met de vaste onderwijsassistent van de klas. Er wordt dus veel van onze onderwijsassistenten gevraagd."

Heerink vervolgt: "Dit betekent dat er mensen blijven liggen, zoals wandelen met kinderen die bewegingsonrust hebben. Of de zwemles gaat niet door, zodat we de onderwijsassistent kunnen inzetten in de klas. Zo voorkom je dat leerlingen te veel thuis zitten, wat ontzettend zwaar en ontregelend is voor de leerlingen en ouders. Desondanks zit er elke twee of drie weken wel een dag een klas thuis. Zolang er geen coronagolf komt, is dit net te doen."

Docenten op afstand

Mohammed Mdaghri, vso-docent bij Eduvier Onderwijsgroep, herkent de problemen en creatieve oplossingen. "Een cosmetische oplossing die ik bij veel scholen zie, is dat het aantal leerlingen per klas de afgelopen jaren enorm is toegenomen. Bij ons is het aantal per klas bijna verdubbeld, naar vijftien of meer leerlingen. En dat met minder leraren. Met gevolgen voor de kwaliteit en de werkdruk."

Docenten nemen ook extra taken op zich. Mdaghri: "Wij hebben twee dagen per week geen conciërge en daardoor komen er weer taken bij. Op onze havo/vwo-afdeling lossen we het tekort aan leerkrachten in de exacte vakken op met docenten op afstand die de lessen online uitleggen en de vragen van leerlingen beantwoorden. Je moet wat. Maar de kwaliteit van het vso gaat gepaard met rust en structuur. Dat kan natuurlijk alleen met voldoende mensen."

MEER NIEUWS

Laatste startje Onderwijsakkoord-geld verdeeld

23 JAN • Ook onderwijspersoneel van middelbare scholen die onder de cao-mbo vallen, krijgt uren om de werkdruk te verlichten en extra scholingsbudget. Vakbonden en werkgevers moesten er...

LEES VERDER

Langdurig ziekteverzuim vanwege covid neemt toe

23 JAN • Onderwijspersoneel is vaker en langer ziek vanwege corona dan medewerkers in andere sectoren. Vooral het aantal langdurig zieken met long covid in het onderwijs stijgt...

LEES VERDER

Wat de ABP-pensioenverhoging betekent in het dagelijks leven

23 JAN • De verhoging van de ABP-pensioenen met 12 procent is begin van deze maand ingegaan. Wat betekent dat voor werkende en gepensioneerde AOb-leden? "We hebben weer..."

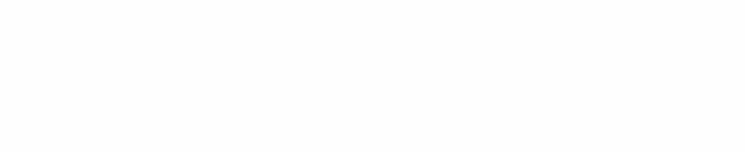
LEES VERDER

AOb op de NOT, kom je ook?

20 JAN • Na vier jaar is er volgende week voor het eerst weer een Nationale Onderwijstentoonstelling (NOT), de grootste onderwijsbeurs van Nederland. In de Utrechtse Jaarbeurs presenteren...

LEES VERDER

Haal het beste uit jezelf!

BEKIJK HET CURSUSAANBOD

Samen bereiken we meer!

PROFITEER VAN ALLE VOORDELEN!

Doe de Salarischeck en kom erachter

GA NAAR DE SALARISCHECK

Onderwijsvragen over de corona-crisis

GA NAAR DE VEELGESTELDE VRAGEN

AOb-Algemene Onderwijsbond

info@aob.nl

CONTACT

PRIVACY

Volg ons:

FACEBOOK

TWITTER

INSTAGRAM

LINKEDIN

Blijf op de hoogte!

Wil je niets missen? Schrijf je in voor één van onze nieuwsbrieven en blijf op de hoogte van het onderwijsnieuws, AOb-activiteiten en de onderwerpen uit het Onderwijsblad.

JA, IK BLIJF GRAAG OP DE HOOGTE!

De AOb is aangesloten bij de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV). Met meer dan één miljoen leden is de FNV de grootste vakbond voor werknemers van Nederland.

